

esset solius Patris, quia non est natus ipse, sed unum Filium genuit; neque proprium solius Filii, quia non genuit ipse, sed de Patris essentia natus est; neque proprium Spiritus sancti, quia nec natus est, nec genuit, sed solus de Patre Filioque procedit, si secundum naturam quidem divinam Deus Pater de nullo nasceretur Deo, secundum carnem tamen ipse nasceretur ex Virgine. Si enim Pater nasceretur ex Virgine, una persona esset Pater et Filius. Ipsa autem una persona pro eo quod non (1) de Deo, sed tantum de Virgine nasceretur, non Dei Filius, sed tantum hominis Filius veraciter diceretur.

SERMO XC.

Expositio Fidei.

Valde obscurus hic sermo, forte propter menda a scribente sæpius intromissa, nomen habet sancti Augustini in Cod. Cass. CLXII, fol. 120, unde educitur. Non sancto Doctori illum ascribere certius auderem, sed cum nomen ejus habeat, non illum etiam denegare præsumo. Sit locus ejus post præcedentem.

SYNOPSIS.

I. Filius unus cum Patre Deus. II. Divinitas Spiritus sancti. III. Tres personæ unus Deus.

I. FIDES unius substantiæ Trinitatis, hoc est, Patris, et Filii, et Spiritus sancti, sine initio temporum, super sensum, et sermonem, et spiritum. Una virtus, unus

(1) Deest in cod. vox non, quam requirit sensus.

Deus, tria vocabula (1). Nascitur de Virgine Maria, accipiens corpus animale, sed ipse sensus præcellens Dei Verbum, non comprehensus a carne sermo, sed in carne et super carnem, sicut Deus præsciens, Dei virtus, Dei veritas; sed sermo Dei impassibilis (2) in passione quidem moritur, ut vivificaret protoplastum, qui ceciderat per inobedientiam. O homo, Deitatem quæris? vituperote? Si credis (3), bene facis; si autem dicis (4): Pater quomodo? de lumine excidisti, et si dixeris, Quomodo Filius? similiter (5) excidisti de lumine. « Nemo enim novit » Patrem nisi Filius, neque Filium nisi Pater¹. » Qui tres virtutes inducit, tres deos confitetur; nos autem credimus tres personas, unam vero virtutem, unam deitatem. Quando autem nominaveris Patrem, glorificas Filium, et quando nominas Filium, adoras Patrem. Si iterum unam personam Trinitatis dicimus, judaizamus, quia Judæi unam personam dicunt et unum Deum confitentur. Si tres deos inducimus, similes sumus Gentilibus. Sed confitemur Patrem in Filio, et Filium in Patre cum Spiritu sancto. Non separatur, non dividitur deitas; Deus enim de Deo, virtus ex virtute, lumen de lumine, veritas ex veritate. Testis non est; non cælum, non terra, non mare, non lux, non tenebræ, nec Angeli, neque Cherubim, neque Seraphim, sed « Erat in principio Filius apud Patrem². » Nemo cognoscit innascibilem, nisi qui natus est, scit unde sit natus; neque nascibilem aliquem scit, nisi qui genuit; Pater scit qui generavit. Similis Genitus Genitori, Patris consilium et sapientia (6),

¹ Matth. xi, 27. — ² Joan. i, 2.

(1) Intellige non vocabula vacua, sed reales indicantia personas, quod satis deinceps explicat scriptor. — (2) Cod. addit est. — (3) Id. credes. — (4) Id. dicit. — (5) Id. similiter filium. — (6) Id. sapientiam, et antea Patri.

una virtus, et una deitas. Nativitatem Filii Dei quæris? Recens propriam habuit (1) nativitatem ex Virgine Maria; sed nativitas Filii Dei « In principio apud Patrem » est. » Confiteor enim unum innascibilem, et unum natum; confiteor Patrem omnipotentem sine initio, sine fine, qui omnia tenet et a nullo tenetur; omnia gubernat et a nullo gubernatur, omnia videns, ipse autem invisibilis; confiteor Jesum Christum Filium Dei cum omni consilio et virtute paternæ deitatis. Quantam autem habet Pater virtutem, tantam et Filius. Non diminuitur Genitus eo qui est innascibilis, non factus, neque creatus.

II. Si autem Spiritum (2) dixero natum, duos filios statuo ex uno Patre, et non unum ex uno, aut solum ex solo. Est unus Pater, ex quo omnia, est unus Jesus Christus per quem omnia; et si dixero innascibilem, jam non unus Pater omnipotens innascibilis, sed duos omnipotentes statuo; et si dixero factum, gentiliter dico. Gentes enim facturas (3) manûs adorant, et non Factorem cœli et terræ. Quid ergo habeo dicere? Phantasma? absit, quoniam blasphemiam Christus non remittet (4). Quomodo enim si duo ligna conjuncta missa in fornacem ignis, et de duobus lignis procedat flamma inseparabilis, sic de Patris et Filii processit Spiritus sanctus, ipsam virtutem et deitatem habens (5).

III. Sicut beatissimus Apostolus Paulus posuit dicens: « Deus mediator Dei et hominum¹. » Non Deus Dei mediator, unus est enim usque in Trinitate (6); sed accipiens corpus de Virgine Maria, et (7) induens veterem hominem, qui ceciderat per inobedientiam, mediator

¹ 1 Tim. II, 5.

(1) Deest *habuit* in cod. — (2) Deest *Spiritum* in cod. — (3) Cod. *fractura*. — (4) Id. *blasphemia... non remittetur*. — (5) Hic quædam videntur deesse. — (6) Cod. *ad Trinitatem*. — (7) Deest *et* in cod.

factus est carnis, Patris virtus (1), hoc est Jesus Christus. Quando autem assumpsit Apostolos, sicut Evangelia testantur, et ascendit in montem excelsum, et monstravit (2) virtutem deitatis, et ecce nubes candida cooperuit eum⁴, nubes vero splendida virtutem Patris in eo ostendit, sicut quidam per vaniloquia docent, quomodo tres personæ in una substantia? Illi autem dicunt tres virtutes, nos autem audimus tres personas in una virtute, tria vocabula, sed unum Deum; tria vocabula unius vocis, Patris, et Filii, et Spiritus sancti. Iterum illi dividentes virtutem et deitatem Trinitatis dicunt: Sicut Imperator, præfectus, et comes (3)? Absit. Non trado ego hanc doctrinam, aut istam expositionem, aut fidem, sed magis anathematizo. Scriptum est enim in divinis præceptis: « Visibilia enim hujus mundi invisibilibus comparantur². » Terrenus imperator (4) de tribus constat, sed unum est imperium. Si deposuerit diadema a capite suo, Cæsar est, et non imperator perfectus; sic qui blasphemant Spiritum sanctum non sunt Christiani; et si purpuram deposuerit, vir solus est, sicut Judæi unam personam adorant. Nos autem confitemur quod sicut imperator terrenus, sic et cœlestis, homo in purpura, et purpura in homine; corona autem capitis continet purpuram, et in homine unum imperium ostendit (5). Sic Pater in Filio, et Filius in Patre, Spiritus autem sanctus conjunctio Deitatis, virtus et unitas Trinitatis.

¹ Math. xvii, 5. — ² Rom. I, 20.

(1) Cod. *virtute*. — (2) Id. *mutavit*. — (3) Vide Augustin. contra Serm. Arian., num. 18. — (4) Cod. *operator*. — (5) Hæc valde obscura videntur. Cod. *hominem*.

SERMO XCI.

De Judicio extremo.

Educitur hic sermo ex Bibl. Sanctæ Crucis Florentiæ, Plut. XIX dext., Cod. X, fol. 459 b. Nihil habet quod repugnet sancti Augustini doctrinæ, cujus nomen præ se fert. Sit post præcedentem.

SYNOPSIS.

I. Bonorum remuneratio. II. Condemnatio malorum. III. Conclusio.

I. « CUM autem venerit Filius hominis in majestate » sua, tunc sedebit in sede majestatis suæ, et congrega- » buntur ante eum omnes gentes, et separabit eos ab in- » vicem, sicut pastor segregat oves ab hœdis; et statuet » oves a dextris, oves autem a sinistris. Tunc dicet eis qui » a dextris ejus erunt: Venite, benedicti Patris mei, per- » cipite regnum quod vobis paratum est a origine mundi¹, » ubi lumen indeficiens, ubi gaudium sempiternum, ubi » vita perennis et immortalis, et lætitia sempiterna cum » Angelis et Apostolis; ubi lux lucis et fons luminis, ubi » civitas Sanctorum Jerusalem cœlestis, ubi conventus » Martyrum et Patriarcharum cum Abraham, Isaac et Ja- » cob, et Sanctorum omnium; ubi dolor nullus nec tristi- » tia post gaudium; ubi nox effugiet, et senectus non ap- » parebit; ubi charitas inexplebilis, ubi pax individua;

¹ Matth. XXV, 31-34.

ubi assistunt Ageli et universæ Potestates; ubi manna, id est, cibi cœlestes (1) et vita angelica; et ut infinita in brevi comprehendam, omnis dolor et omne malum non videbitur, et omne bonum non deesse unquam potest. Tunc Justi ad hæc respondebunt dicentes: Domine, cur tantam et talem gloriam nobis præparasti? Tunc et ipse eis respondebit: Pro misericordia vestra et fide, pro charitate et patientia, pro longanimitate, et mansuetudine et justitia, pro continentia et humilitate, pro hospitalitate et affabilitate, pro gaudio ad peregrinos et ignotos, pro justitia et sanctitate, pro tristitia vestra in malo proximi, pro lætitia vestra in bonis ejus, pro gaudio vestro in his qui nec sermonem otiosum de ore suo proferunt, pro timore Dei in his qui nec transgrediuntur pactum, nec (2) iota unum aut unum apicem de lege Domini; pro eo quod non accepistis munera super innocentem, nec mendacium pro veritate; pro eo quod vitium cordis vestri necnon et corporis succidistis, et pro nihilo sæculum sprevistis, et non tantum Diabolo renuntiastis et operibus ejus, et sæculo huic et pompis ejus, sed et vobismetipsis (3), et tulistis crucem Jesu, et secuti estis eum. Tunc respondebunt Justi dicentes: Domine, quando in nobis bona ista vidisti, vel in proximo fecimus, quod ad tuam pertinet curam? Et dicet illis: « Amen dico vobis, » quandiu fecistis uni de minoribus his, et mihi fecistis¹, » et in conspectu meo. Et vos quod fecistis in absconso, ego vobis reddam in palam.

II. Tunc dicet Rex his qui a sinistris erunt: « Ite, » maledicti, in ignem æternum, quem præparavit Pater » diabolo et angelis ejus², ubi erit fletus et stridor den-

¹ Matth. XXV, 40. — ² Ibid. 41.

(1) Cod. cœlestis. — (2) Deest nec in cod. forte legendum peccato iota, etc. — (3) Cod. vosmetipsos.

» tium¹; » ubi sunt oculi eorum lacrymæ, ubi mors optatur et non datur, ubi « Vermis eorum non morietur, et » ignis eorum non extinguetur²; » ubi aliud non paratur, nisi pœna; ubi nullus dominus super servum, nec senis reverentia, nec juvenis administerium (*sic*); ubi nullum gaudium nec lætitia post tristitiam; ubi nullus honor nec requies post pœnam; ubi tenebræ æternales, et horror pœnæ; ubi ardor sitis, et terra oblivionis; ubi ardor flammæ, et dolor vermium; ubi nihil videtur, nisi pœna, et nihil auditur, nisi gemitus; ubi nulla consolatio; ubi infernus et profunditas gehennæ, de qua Propheta dixit: « In inferno autem quis confitebitur » tibi³? » id est, nullus; in illo loco quis potest confiteri Domino? defecit ab eis omnis materia operandi: ubi erunt (1) diversa genera pœnarum; ubi est « Draco » quem formavit Dominus ad illudendum ei⁴. » Væ iis cum quibus est draco ille, quem Dominus in cruce triumphatum alligavit, ut passerem. Si homines in mundo principatum ejus ferre non poterant, quanto magis hi cum quibus est? Tunc respondebunt et ipsi dicentes: Domine, cur tantas (2) et tales nobis præparasti pœnas? Tunc et illis respondebit, dicens: Pro nequitia vestra, et dolo et malignitate; pro avaritia et iniquitate; pro injustitia (3) et fraude; pro furto et mendacio, pro usuris et cupiditate; pro homicidio et adulterio; pro ira et fornicatione; pro superbia et inani gloria; pro afflictione proximorum, pro tristitia quæ mortem operatur, pro eo quod non recepistis peregrinos, et læti fuistis in malis proximorum vestrorum, et tristes fuistis in bonis eorum; pro blasphemia et susurationibus vestris, pro

¹ Matth. viii, 12. — ² Marc. ix, 43. — ³ Psal. vi, 6. — ⁴ Id. ciii, 26.

(1) Cod. male erant. — (2) Id. tanta. — (3) Id. justitia.

somnolentia et voracitate, pro incontinentia et verbositate, pro inani gloria et scurrilitate, pro impudicitia et iracundia vestra.

III. Pro talibus nempe malis et iis similibus ibunt peccatores et impii in ignem æternum⁴; Justi autem pro bonis operibus supradictis et his similibus ibunt in vitam æternam in sæcula sæculorum². Amen.

SERMO XCII.

De Tribulationibus et pressuris mundi.

Hic sermo, qui notatur in Bibl. Venet., Cod. lxxix, fol. 46, et eruitur ex Bibl. Laurent., Plut. xii, Cod. xiv, fol. 165 b, totum sapit Augustinum, cujus præ se fert nomen. Locus ejus post præcedentem.

SYNOPSIS.

I. Nostra tempora non sunt præteritis pejora. II. Quod exemplis confirmatur. III. Et experientia. IV. Qui sint dies boni.

I. QUOTIESCUMQUE pressuræ seu tribulationis aliquid patimur, admonitiones sunt et simul correctiones nostræ. Nam et ipsæ sanctæ Litteræ nostræ non nobis promittunt pacem, securitatem et quietem, sed tribulationes, pressuras, scandala. Non tacet Evangelium: « Sed qui per » severaverit usque in finem, hic salvus erit³. » Quid enim boni aliquando habuit vita ista ab ipso primo homine,

¹ Matth. xxv, 46. — ² Ibid. — ³ Id. x, 22.

ex quo meruit mortem, ex quo maledictum accepit; de quo maledicto nos Christus Dominus liberavit. « Non » ergo murmurandum est, fratres, sicut quidam illorum » murmuraverunt, ait Apostolus, et a serpentibus pe- » rierunt¹. » Quid tale modo, fratres, genus humanum patitur insolitum, quod non patres passi sunt? Aut quando talia patimur, qualia illos passos fuisse cognovimus? Et invenishomines murmurare de temporibus suis. Et quando illa tempora bona fuerunt parentum nostrorum? Quid? si possint revocari ad tempora parentum suorum, et ibi murmurarent. Quæ enim putas tempora bona fuisse præterita? quia jam non tua sunt, ideo bona sunt. Tu (1) jam maledicto liberatus es, tu jam in Dei Filium credidisti, tu jam sacris Litteris vel imbutus, vel eruditus es. Miror quod putes (2) bona tempora habuisse Adam; et parentes tui Adam portaverunt. Certe ille est Adam, cui dictum est: « In sudore vultus tui edes panem tuum, » et operaberis terram de qua sumptus es; spinas et tribulos pariet tibi². » Meruit hoc; hoc (3) accepit; hoc de Dei justo iudicio consecutus est.

II. Quid ergo putas præterita tempora fuisse meliora quam tua? Ab illo Adam usque ad hodiernum Adam labor et sudor, spinæ et tribuli. Excidit nobis diluvium, excidere laboriosa tempora famis atque bellorum, quæ ideo scripta sunt, ne de præsentī tempore contra Deum murmuramus. Excidit tempus aliquid apud patres longe a nostris temporibus remotissimos, quando caput mortui asini tanto auro vendebatur³; quando stercus columbinum non parvo argento emebatur⁴; quando mulieres

¹ 1 Cor. x, 10. — ² Gen. iii, 18, 19. — ³ 4 Reg. vi, 25. — ⁴ Ibid.

(1) Cod. si et sic deinceps. — (2) Id. computes. — (3) Deest secundum hoc in cod.

de comedendis infantibus suis pactæ sunt⁴; et cum unus occisus consumptus esset, et alia suum vellet occidere, talis causa ad iudicem venit, ad regem venit, ubi se ipsum reum potius quam iudicem invenit. Et quid sufficit commemorare illius temporis aut bella, aut fames? Qualia ergo illa tempora fuerunt! nonne omnes audita, omnes lecta perhorrescimus, ut habeamus potius unde gratulemur, quam unde de nostris temporibus murmuremus?

III. Quando ergo benefuit generi humano? quando non timor? quando non dolor? quando certa felicitas? quando non vera infelicitas? Si non habes, ardes ut acquiras; si habes, times ne perdas; et quod est miserius, in illo ardore et in isto timore sanum te putas. Ducenda est uxor; si mala, erit pœna tua; si bona, vae ne forte moriatur! Filii non nati torquent doloribus, nati timoribus. Quam gaudentes facit natus, qui continuo timetur ne plangatur elatus! Ubi erit vita secunda? Nonne omnis ista terra quasi navis magna est, portans fluctuantes, periclitantes, tot procellis et tempestatibus subjacentes, timentes naufragium, suspirantes in portum (1), qui jam se intelligunt peregrinari? Ergo qui dies boni, dies incerti, dies prætervolantes, dies ante (2) finiti quam veniant, dies qui ideo veniunt, ut (3) non sint.

III. « Quis est ergo qui vult vitam, et diligit dies videre bonos²? » Hic autem nec vita, nec dies boni sunt. Dies (4) enim boni ipsa est æternitas. Dies sunt; sine fine dicti sunt dies. « Habitabo, inquit, in sæculum, » in longitudinem dierum³. » Item dictum est: « Quia » melior est in domo tua dies unus super millia⁴; » me-

¹ 4 Reg. vi, 26, et seqq. — ² Psal. xxx, 13. — ³ Id. xxii, 6. — ⁴ Id. lxxxiii, 11.

(1) Cod. habet ipso in textu *suspirans in portu, alias in portum*, quod evidenter extra textum est ponendum. — (2) Cod. *autem*. — (3) Deest ut in cod. — (4) Cod. *boni, ut dies*.

lior unus sine fine. Tale ergo aliquid desideremus; tale quiddam nobis promittitur usitatis nominibus, inusitatis rebus: « Quis est homo qui vult vitam? » Quotidie dicitur vita et vita; sed quid ad illam vitam? « Et diligit » videre dies bonos. » Quotidie dicuntur et dies boni; sed si discutiantur, non inveniuntur. Bonum diem duxisti hodie, si amicum tuum invenires; bonum eum duceres, si stare tecum vellet. Nonne semper homo queritur de amico suo, si eum videat, et prætereat? Talis ergo est iste dies bonus, qui te videt et præterit. Bonum duxi; ubi est? Duc illum ad me. Bonum diem duxi; quem gaudes ductum, plange transactum. « Quis ergo homo, qui vult » vitam, et diligit videre dies bonos? » Omnes respondemus: Ego (1); sed post istam vitam, post istos dies. Si ergo differimur, quid nobis dicitur, ut faciamus et perveniamus ad id quod differimur? Quid ergo faciam in hac vita qualicumque, ut veniam ad vitam et dies bonos? Quod sequitur in eo Psalmo: « Cohibe linguam tuam a » malo, et labia tua ne loquantur dolum; declina a malo, » et fac bonum¹. » Fac ergo quod jubetur, et accipies quod promittitur. Silaboriosum putas, et dejiceris labore operis, erigere splendore mercedis.

¹ Psal. xxxiiii, 14, 15.

(1) V. de S. Augustin. Enarrat. in Psal. xxviii, num. 17, et Serm. xvi, num. 1, et seqq.

SERMO XCIII.

De Pœnitentia,

ad quam se omnis Christianus, si post Baptismum deliquerit, pro animæ suæ remedio convertat.

Hic sermo, qui non adest in Bibl. Laurent. Bandinii, educitur ex Cod. Cass. clxxiii. fol. 82, cum nomine sancti Augustini. Locus ejus post præcedentem.

SYNOPSIS.

I. Utinam eadem sollicitudo adhibeatur ad sanandam animam, quam ad curandum corpus! II. Remedium animæ sauciatae pœnitentia et confessio. III. Conclusio.

I. OPTABILE erat, fratres charissimi, continua corporis salute gaudere, et nullis morborum vitiis corrumpi, neque vulneribus sauciari. Nam quantum ad voluntatem sanæ mentis spectat (1), nemo est qui velit aut ferro se obtruncari, aut infirmitate aliqua detineri; et sicut ait Apostolus: « Nemo unquam carnem suam odit, sed nuntur trit et fovet eam¹. » Nam (2) si quando contra voluntatem evenerit, ut malo ægritudinis laboretur, aut incurratur in ictum teli, quo non vitalis pars, sed superficies corporis læsa (3) sit, continua sollicitudine omnia remedia conquiruntur, et ligaturis vulnus astringitur, ut illa quæ fuerint ferro abscissa, jungantur; colliguntur

¹ Ephes. v, 29.

(1) Cod. male expectat. — (2) Id. jam. — (3) Id. non vitalis partis, sed superficiei corporis causa sit.

apta herbarum genera, quæ cum adhibita fuerint, possint mederi; et si quid curæ necessarium est, etiam de peregrinis petendum est. Non parcitur pecuniæ; non tenuitas paupertatis aspicitur. Ipsa vitæ subsidia pro vita impenduntur hominis; et quidquid vilis est sale, causa salutis impenditur; ac mixta cura providetur, ne per dissimulationem multiplicetur (1) infirmitas, et in pejus proficiat causa languentis. Ergo, fratres, non deest sollicitudo, ut, si amissa fuerit, corporis sanitas reparetur, et certe illius corporis quandoque perituri (2), quod pro conditione (3) sua in pulverem redigendum est. Et quamvis illud (4) spes resurrectionis maneat, prius tamen subjacet illi sententiæ: « Terra es (5), et in terram ibis¹. » Quibus dictis vilitatem (6) ostendit materiæ temporalis, cui et egressum de terra, et regressum (7) in terram dicit futurum. Unde, fratres charissimi, hic affectus rebus inferioribus exhibetur? Inferius est enim corpus animæ dignitate. Nam anima veluti domina corporis, servitio utitur membrorum, et illa ad diversos, quos vult, appetitus sua (8) voluntate compellit. Illa quoque post administrationem subjecti sibi hujus mancipii, etiamsi resolvatur corpus, immortalis manet. Animæ enim conditio longe melior est corpore, cui etiam usu sermonis nostri testimonium perhibemus, cum dicimus plerumque: Propter animæ salutem hæc non vultis (9) operari? Itaque si et ratione, et communi omnium sententia honoris primatus ad animam refertur, quid nos non facere oportet (10), ut integram et illæsum retineat, quod vel

¹ Gen. III, 19.

(1) Cod. multiplicet. — (2) Id. peritura. — (3) Id. perditione. — (4) Id. quævis eum. — (5) Hanc versionem reperies in Serm. CCCLXIX, n. 2; Serm. CCCXXII, n. 16, et alibi. — (6) Cod. utilitatem. — (7) Id. egressurum. — (8) Id. sui. — (9) Id. non velati. — (10) Id. quod nos sole facere.

a prima, vel a secunda nativitate suscepit, id est (1) vel gratiæ sanctificationem, vel innocentiam naturalem? In horum enim custodia consistit animæ pulchritudo; in his formæ integritas; in his mentis est sanitas; in his species collocatur (2); et sicut in corporibus illa sunt pulchra maxime quæ nullo nævo (3), nulla cicatrice, frædantur, ita anima primæ beatitudinis decore gaudet, si nullis turpetur maculis, nullis peccatorum vulneribus asperetur.

II. Sed quia rara est apud homines ista felicitas, ut perpetuam animæ retineant sanitatem, ut inoffenso gradu vitæ iter peragant, ut (4) nullo involvantur ludibrio, adhibeatur saltem illa recuratio, quæ sauciatis corporibus exhibetur. Admoveatur (5) manus consilii animæ vulneratæ, et perfossam telo peccati, poenæ medicina suscipiat; jacentemque ægram refoveant fomenta lacrymarum. Non crescat dissimulatione morbus, et noxia securitate geminetur. Non intercيدات desperatio spem sanandi, et volentibus curari (6) ad sanitatem recursum (7), teste Propheta, qui dicit: « Nunquid qui cadit non adjiciet ut resurgat, » aut qui aversus fuerit non revertetur¹? » Nos ergo de stulta verecundia, qua cecidimus, resurgere Deo sectemur, nec jacere infeliciter libeat post ruinam. Non operiantur ulcera amictu pudoris, ne putredine latius irrepente (8), ad ipsa vitalia veniatur. Relevet spes (9) mendendi ea quæ verecundia contegebat; quanquam stulta est ista connectio, cum oculos (10) ejus non possit effugere,

¹ Psal. XL, 9.

(1) Cod. idem. — (2) Sic opinando correximus. Cod. habet absque sensu: In his doceris ex sanitatem venit species collocatus. — (3) Cod. nulla novæ. — (4) Id. quod. — (5) Id. amovetur. — (6) Id. curandi. — (7) Id. recursus. — (8) Id. repente. — (9) Id. revelet. — (10) Id. oculis.

cujus solius est notitia formidanda. Quid juvat hominibus abscondi, quod Dei conscientia continetur? Quod novit iudex, quid prodest si ab aliis ignoretur? Ipse est iudex de quo in Psalmo canitur: «Scrutans corda et renes Deus¹.» Et ab Apostolo de eo dicitur: «Quia sit discretor cogitationum et intentionum cordis²;» et quod «Nulla creatura sit invisibilis in conspectu ejus; omnia enim nuda et patentia sunt in oculis ejus³.» Quid ergo miserabilis error latere se credit, cum ab hominibus abscondit peccatum suum, cum ita Dei oculis operire non possit? Perniciosius, fratres, cum anima agit, qui (1) suum aut non vult prodere, aut studet occultare delictum. Non potest sanari, qui testibus vulneribus optat saluum videri; illi vero proximus reditus (2) est ad salutem, qui abjicit inutilem pudorem, et currit ad medicum, et dicit: «Miserere mei, Domine, quoniam infirmus sum; sana animam meam, quoniam peccavi tibi⁴;» qui revelat pudenda operum suorum, et in hac voce publicationis erumpit: «Delictum meum cognitum tibi feci, et iniquitatem meam non abscondi. Confitebor adversus me injustitiam meam, Domine, et tu remisisti impietatem peccati mei⁵.» Videte, charissimi, quis fructus confessionem (3) peccati, quæ utilitas consequatur. Dixit: «Confitebor adversus me injustitiam meam Domine;» et quid statim secutus est? «Tu remisisti impietatem peccati mei.» Quam velox medicina! quam non tarda curatio! Ostendit vulnus medico, et confestim sanitatem recipit; indicat quod dolebat, et fugatur continuo vis doloris; ad vocem emissam confitentis, indulgentia non moratur. Quis talem medicum despiciat, qui sine ulla

¹ Psal. vii, 10. — ² Hebr. iv, 12. — ³ Ibid. 13. — ⁴ Psal. vi, 3. — ⁵ Id. xxxi, 5.

(1) Cod. agitur quæ. — (2) Id. redditus. — (3) Id. confessionum.

mora «Sanat contritos corde, et alligat contritiones eorum¹;» qui nullum præterdit fastidium, nec aliqua accedentem ad se curationis difficultate deterret, sed ultro invitans, dicit per Isaiam prophetam: «Ego sum qui deleo injustitias tuas, et non recordabor².» Tu autem recordare: «Dic tu injustitias tuas prius, ut justificeris³.» O mira Domini bonitas! o mira clementia! Non poenam post confessionem peccati, sed justificationem securam promittit. «Dic, inquit, injustitias tuas prius, ut justificeris.» Quod merentur boni opere sanctitatis, hoc, inquit, confertur tibi per poenitentiam peccatorum.

III. Amplectamur ergo, charissimi, tantam benignitatem invitantis nos medici, nec erubescamus errorum nostrorum vulnera denudare, ut sanitatem recipere possimus, ut non dissimulatis, in longum protractis moribus, morbis (1), incipiamus ad mortis periculum pervenire, a quo nos liberare dignetur ille qui dixit: «Nolo mortem peccatoris; tantum convertatur et vivat⁴;» cui est potestas omnis carnis. Ipsi gloria, qui vivit et regnat in sæcula sæculorum. Amen.

¹ Psal. cxlvi, 3. — ² Isai. xliii, 25. — ³ Ibid. 26. — ⁴ Ezech. xxxii, 11.

(1) Cod. dissimulatos... morbos.